

EURÓPAI PARLAMENT

2004

2009

Kulturális és Oktatási Bizottság

IDEIGLENES
2006/2040(INI)

7.6.2007

JELENTÉSTERVEZET

az „i2010: egy európai digitális könyvtár létrehozásáról”
(2006/2040(INI))

Kulturális és Oktatási Bizottság

Előadó: Marie-Hélène Descamps

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNYA.....	3
INDOKOLÁS	8

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNYA

az „i2010: egy európai digitális könyvtár létrehozásáról” (2006/2040(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Bizottság „i2010: digitális könyvtárak” című közleményére (COM(2005)0465),
 - tekintettel a Bizottságnak a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről szóló 2006. augusztus 24-i 2006/585/EK ajánlására ¹,
 - tekintettel a Tanácsnak a kulturális anyagok digitalizálásáról és online hozzáférhetőségéről, valamint a digitális megőrzésről szóló következtetéseire ²,
 - tekintettel az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és a tanácsi irányelvre ³,
 - tekintettel a magas szintű szakértői csoportnak a szerzői jogokról, a digitális tárolásról, a gazdátlan és kimerített művekről szóló, 2007. április 18-i jelentésére,
 - tekintettel a Bizottság „tudományos információk a digitális korban: hozzáférés, terjesztés és megőrzés” című közleményére (COM(2007)0056),
 - tekintettel az eljárási szabályzata 45. cikkére,
 - tekintettel a Kulturális és Oktatási Bizottság jelentésére (A6-0000/2007),
- A. mivel a kultúra egy összegyűjtési, cserélési és megosztási tényező, amely hozzájárul az Európai Unió és polgárai közötti közeledéshez és egy valódi európai identitás kialakulásának elősegítéséhez,
- B. mivel biztosítani kell az európai kulturális örökség gazdagságának és sokszínűségének minél szélesebb körű előmozdítását és terjesztését,
- C. mivel a tagállamok és a kulturális intézmények, különösen a könyvtárak, mind regionális, mind pedig helyi szinten meghatározó szerepet játszanak e területen,
- D. mivel figyelembe kell venni az új technológiák gyors fejlődését és az ebből eredő kulturális gyakorlatok változását,
- E. mivel az internet számos polgár és különösen a fiatalok számára az ismeretekhez és a

¹ HL L 236., 2006.8.31. 28. o.

² HL C 297., 2006.12.7., 1. o.

³ HL L 167., 2001.6.22. 10. o.

tudáshoz való hozzáférés egyik legfontosabb eszközévé vált,

- F. mivel mindenképpen biztosítani kell ebben a digitális környezetben mindenki számára az európai kulturális örökséghez való hozzáférést és annak megőrzését a jövő nemzedékei számára,
- G. mivel a széleskörű digitalizálás és az európai kulturális örökséghez való online hozzáférés a fő eszközök ennek eléréséhez,
- H. mivel az európai kulturális örökséghez való többnyelvű hozzáférés továbbra is lényeges célkitűzés,
- I. mivel koherens politikákat kell létrehozni a digitalizálás és a digitális művek tárolása terén a kulturális tartalmak pótolhatatlan elvesztésének elkerülése végett,
- J. mivel belső kulturális értékein túl az európai kulturális örökség digitalizálása más tevékenységi ágazatokat is érinteni fog, különösen az oktatást, a turizmust és a médiát,
- K. mivel a kulturális tartalmak tömeges digitalizálásának nem a hagyományos kulturális tartalmak helyettesítése vagy az azokkal való versengés a célja, hanem ez utóbbiakkal párhuzamos megbízható és minőségi digitális tartalmak létrehozása,
- L. mivel a digitális technológia ráadásul egy figyelemre méltó eszköz a fogyatékkal élők szolgálatában, amely lehetővé teszi a tartalmaknak e személyek szükségleteihez való igazítását,
- M. mivel ugyanakkor jelenleg az európai kulturális örökségnek csupán elenyésző része digitalizált, és mivel a tagállamok igen eltérő tempóban haladnak e téren,
- N. mivel a tömeges digitalizálásra odaítélt közfinanszírozás nem elegendő egy ilyen léptékű projekthez,
- O. mivel a digitalizálásra irányuló kezdeményezések továbbra is igen töredékesek, és a közösségi szinten már megszerzett tapasztalatok túlnyomó része egyelőre ismeretlen és nem nyújt egyszerű, közvetlen és többnyelvű hozzáférést az európai kulturális örökséget képező művek összességéhez,
- P. mivel létre kell hozni egy „minden nyilvános” eszközt, amely biztosítja az egyetemes és azonnali hozzáférést az európai kulturális örökséghez a helyváltoztatással járó legkisebb kellemetlenség nélkül, valamint előmozdítja a digitalizálás felgyorsítását,
- Q. mivel ezzel összefüggésben a már meglévő európai kezdeményezésekre kell támaszkodni, úgymint a TEL-re – az Európai Könyvtár – amely már hozzáférést biztosít az európai nemzeti könyvtárak gyűjteményeihez,

Az európai digitális könyvtár, az egységes Európa sokszínű arca

- 1. javasolja egy európai digitális könyvtár lépésenként történő létrehozását az európai kulturális örökséghez való egyedi és közvetlen hozzáférési pont formájában;

2. hangsúlyozza, hogy noha a célkitűzés hosszú távon egy olyan eszköz létrehozása, amely a kulturális anyag valamennyi kategóriájára kiterjed, beleértve az audiovizuális tartalmakat is, az európai digitális könyvtárnak kezdetben a szerzői joggal kapcsolatos korlátozásoktól mentes, szöveges anyag lehetőségeire kell összpontosítania;
3. ezért kéri az összes európai könyvtárat, hogy bocsássák az európai digitális könyvtár rendelkezésére azokat a műveket, amelyek már digitális formában vannak a birtokukban;
4. kéri a többi európai kulturális intézményt, beleértve a regionális és helyi intézményeket is, hogy vegyenek részt e projektben annak érdekében, hogy az méltó képet nyújtson az európai kultúra gazdagságáról és sokféleségéről;
5. hangsúlyozza egyébiránt, hogy az európai digitális könyvtárnak nem a tartalmak kizárólagos terjesztése a célja, hanem a digitalizált művekhez való hozzáférés összehangolása;
6. ösztönzi közös normák kiválasztását és használatát a már létező és módosított formátumok alapján a tartalmak egymás közötti kezelhetősége érdekében, amely az európai digitális könyvtár megfelelő működéséhez szükséges;
7. ösztönzi a tagállamokat, hogy folytassák erőfeszítéseiket és gyorsítsák fel a kulturális tartalmak digitalizálását a megfelelő mennyiségű tartalom elérése céljából;
8. ezért ösztönzi a tagállamokat nemzeti vagy regionális szintű digitalizálási terveknek a kulturális intézményekkel együttműködésben történő létrehozására annak érdekében, hogy kialakítsák az összes digitalizálási tevékenységre vonatkozó európai térképészetet, és ezáltal szinergiákat tegyenek lehetővé;
9. ösztönzi a tagállamok és a kulturális intézmények közötti széleskörű együttműködést, valamint a bevált gyakorlatok cseréjét a művek digitalizálása és a hozzáférhetősége terén csakúgy, mint e művek digitális tárolása céljából;
10. hangsúlyozza másrészt, hogy az európai digitális könyvtár támogatni fogja a digitalizálás, az interoperabilitás és a digitális tárolás terén folytatandó kutatásokat, elsősorban a Bizottság által létrehozott kompetenciaközpontokon keresztül;
11. emlékeztet arra, hogy amennyiben a közösségi programok nem teszik lehetővé a digitalizálás mint olyan finanszírozását, új finanszírozási módokat kell kifejleszteni, beleértve a magánszektorral való partnerséget is;

Az európai digitális könyvtár szerkezete és tartalma – Többnyelvű közös hozzáférési pont az európai kulturális örökséghez

12. ösztönzi egy közös interfész létrehozását, amelyről egy integrált kereső segítségével garantált minőségű és megbízható tartalom érhető el;
13. hangsúlyozza a többnyelvű interfész jelentőségét, amelynek segítségével közvetlenül elérhető a keresett tartalom az Európai Unió valamennyi nyelvén;

14. ösztönzi továbbá újíto, modern és minden látogató igényeihez igazított működések létrehozását is;
15. egyébiránt rámutat arra, hogy nem lenne kívánatos az európai kulturális örökségnek az Európai Unióhoz tartozó összes műre történő korlátozása, figyelembe kellene venni más európai országok kulturális anyagát is;
16. ezenkívül rámutat arra, hogy bár az európai kulturális örökség nagyrészt köztulajdonban van, nem korlátozódik csupán erre az egy kategóriára;
17. ezért emlékeztet arra, hogy meg kell különböztetni a köztulajdonban lévő műveket és a szerzői jogok által védett műveket, beleértve a gazdátlan és kimerített műveket is, valamint különböző modelleket kell meghatározni ezek mindegyikére, az egyes tevékenységi ágazatoknak megfelelően;
18. jóváhagyja az előzőekben említett magas szintű szakértői csoport létrehozását, és különösen támogatja annak a gazdátlan és kimerített művek számbavételére és a szerzői jogokkal rendelkezők felkutatását megkönnyítő mechanizmusok kidolgozására irányuló javaslatait;
19. megjegyzi, hogy egy második szakaszban kívánatos volna, hogy az európai digitális könyvtár lehetőség szerint a szerzői jogoktól mentes dokumentumok mellett szerzői jogokkal védett dokumentumokat is kínálhasson a szerzői jogokra vonatkozó nemzeti, közösségi és nemzetközi jogszabályok szigorú tiszteletben tartása mellett;
20. hangsúlyozza, hogy minden ilyen irányú döntést az összes érintett szereplő, mindenekelőtt a kiadók és könyvforgalmazók bevonásával kell majd meghozni;
21. javasolja, hogy az európai digitális könyvtáron keresztül a felhasználónak legyen lehetősége a digitalizált művet képi és szöveges üzemmódban megtalálni, függetlenül a mű jellegétől, és abba szabadon betekinthessen, vagy teljes egészében a szerzői jogokkal nem védett művek esetében, vagy kivonatos formában a védett művek esetében, a szerzői jogok birtokosainak engedélyével;
22. ezen utóbbi esetben javasolja, hogy az európai digitális könyvtár egyszerű információs vektorként működjön;
23. erre vonatkozóan megjegyzi, hogy a védett dokumentumok teljes anyagához való hozzáférés különleges oldalakon keresztül működhetne a jogok tulajdonosainak beleegyezésével és ellenszolgáltatásként egy méltányos javadalmazás ellenében;

Irányítás és nyomon követés

24. felszólít egy irányító bizottságnak elsősorban a tagállamok digitalizálással és digitális tárolással foglalkozó szakértői csoportjaira, valamint a már említett magas szintű szakértői csoportra támaszkodva történő létrehozására, amely meghatározná az európai digitális könyvtár leendő prioritásait és irányvonalait, biztosítva tevékenységeinek összehangolását, nyomon követését és irányítását;

25. hangsúlyozza azt is, hogy az oktatási rendszer szintjébe koherens módon integrált európai digitális könyvtár segítségével az európai fiatalok könnyebben elérhetőek lesznek, és az közelebb hozhatja hozzájuk a kulturális és irodalmi örökségüket, képezve őket az új technológiákra, és egyúttal a digitális töréssel szemben is felvéve a harcot;
26. támogatja az európai digitális könyvtár előmozdítását, átláthatóságát és hozzáférhetőségét egy minden szintre kiterjesztett közleménnyel és az azonosításra alkalmas logo létrehozásával;

o

o o

27. utasítja az elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.

INDOKOLÁS

Az európai digitális könyvtár gondolata az Európai Unió hat állam- és kormányfőjének a teljes európai kulturális örökséghez való hozzáférésre és annak megőrzésére irányuló szándéka nyomán született.

A Bizottság kedvezően fogadta e gondolatot, és azt előmozdította az „i2010: digitális könyvtárak” útmutató kezdeményezésén keresztül. E kezdeményezés első része, a 2005. szeptember 30-i közlemény elemzi az e projekthez kapcsolódó fő technikai, jogi, szervezési és pénzügyi kihívásokat.

Elindult egy online nyilvános konzultáció is a digitalizálásról, a hozzáférésről és a digitális tárolásról, valamint létrejött egy magas szintű szakértői csoport egyes felmerült problémák megoldására.

A Bizottság a 2006. augusztus 24-i ajánlásában felhívja a tagállamokat, hogy hangolják össze erőfeszítéseiket egy európai szintű együttműködés elérése érdekében. Sugallja egy európai digitális könyvtár létrehozását az európai kulturális örökséghez való többnyelvű közös hozzáférési pont formájában.

2006. november 13-án a Tanács egyhangúlag ezen ajánlások mellett foglalt állást.

Az Európai Parlamentnek kell a továbbiakban egy erős jelzést küldenie e projekt megvalósítása céljából.

Ily módon az összes kulturális felszerelési kategória elvi és technikai szervezésén dolgozva lépésenként kell előre haladni, és az első szakaszban a szerzői joggal kapcsolatos korlátozásoktól mentes szöveges anyagra kell összpontosítani.